

Deixem treballar la democràcia

De totes les reaccions a les agressions als nostres parlamentaris, la més breu, rabiüda i oportuna va ser la de l'antic conseller d'Educació Ernest Maragall: "Deixeu treballar la democràcia!". En canvi, no m'ha agradat la línia de resposta governamental, que per condemnar sense pal·liatius la violència ha salvat fins al ridícul els *indignats*. Certament, la violència física és una línia que mai no s'havia d'haver travessat. Però és d'una gran ingenuïtat pensar que es pot destriar amb precisió qui són els violents i qui els pacifistes, com si fossin aigua i oli. Aquesta idea dels *indignats* bons i dels *indignats* dolents ha estat l'argument de defensa dels mateixos *indignats*, molt hàbil, però equívoc. Al capdavant, impedir el pas a algú, apropiant-se de l'espai públic, censurar el pensament que no encaixa o impedir l'ús d'una llengua que no és la de l'Estat també són formes de violència, que, per cert, s'han tolerat a les acampades.

El problema de fons que planteja els *indignats*, des del meu punt de vista, no és el de la violència física. El més greu és el discurs visceralment antipolític –de la política parlamentària, formal, representativa, s'entén– que propaguen amb estratègies populistes. És a dir, malgrat totes les inconsistències argumentals de fons, els *indignats* coincideixen en una cosa: la voluntat d'obstaculitzar el conjunt del sistema social i polític, com si qualsevol persona que tingui un càrrec representatiu o alguna responsabilitat institucional, per aquest sol fet, ja hagi de ser un còmplice en potència de tots els mals del món. És, doncs, un moviment contra el govern i contra els parlamentaris, contra els alcaldes i els regidors, sense distinció de partit, però també contra els directors d'hospitals, els rectors d'universitats, els gerents

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

d'empreses i probablement i al pas que anem contra els caps d'equipaments culturals. I, si no fos perquè els necessiten, anirien contra les cares públiques dels mitjans de comunicació, perquè també s'hi podrien *indignar*. L'atac a la democràcia representativa, per tant, no es limita al que s'ha vist aquesta setmana a la rodalia del Parlament de Catalunya, sinó a l'agressió que també s'ha exercit, posem per cas, sobre els consells de govern de les universitats catalanes boicotejant les seves reunions per impedir que prenguessin decisions democràtiques.

Antipolítica, doncs, que es converteix en desgovern. I l'instrument per trobar adhesions no és altre que fomentar la desconfiança total en les institucions. Enfonsar-les, trencant el punt feble sobre el qual descansa tot l'edifici social. Una societat desconfiada és una societat amb aluminosi, que és el que som ara. I és en aquest marc de desconfiança que el populisme triomfa i es torna agressiu. En una pancarta d'un *indignat* adreçada als polítics es podia llegir: "Nosaltres som el poble. Que no ho heu entès?". La

El més greu dels 'indignats' és el discurs visceralment antipolític que propaguen amb estratègies populistes

força d'aquest "nosaltres" la mantenen perquè no té cap cara, perquè és –aparentment– anònim. Aquest fals anonim, la suposada manca de líders, d'intermediaris o de portaveus, és imprescindible per a la supervivència de la mobilització. Així, es pot crear la ficció d'una superioritat moral col·lectiva que troba el seu fonament en no considerar-se responsable de res i en sentir-se víctima innocent de tots els poders establerts. Els bons i els dolents, una altra vegada.

Però com a les armes, al populisme el carrega el diable. És fàcil de manipular, de dirigir des de l'ombra, de guiar amb quatre frases brillants que enlluernen el pensament feble. Des de la superioritat moral de no ser responsable de res, es poden escriure frases lapidàries que d'aquí a poc temps seran reproduïdes en llibres de paper cuixé per editorials molt progress. "Els nostres somnis no caben a les vostres urnes": pura antipolítica de núvol de sucre. La coartada del populisme és la pretesa espontaneïtat, que ara es disfressa de xarxa social. Sí, és cert, les xarxes socials esquerden els poders establerts i les seves censures. Però amb tant de vigor o més menteixen, difamen i mobilitzen ànimes de càntir que es deixen guiar pels nous poders difusos. Aquest dimecres, sense anar a buscar altres exemples, el populisme va servir d'escut a vells coneguts antiglobalitzadors i a presumptes llibertaris que ja fa anys que són a l'ofici i que se solen expressar de manera calculadorament i astutament violenta. Què esperaven?

Per deixar treballar la democràcia cal que se la defensi sense ambigüitats. L'antipolítica, el descrèdit de la democràcia, la desconfiança generalitzada, el populisme irresponsable –i els que li riuen les gràcies– són més perillosos que la violència física a cap parlamentari. La història en dona prou exemples.